

PHILOSOPHY OF CULTUREDOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-5>**ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ
З МИСТЕЦТВОМ****Козуб С. В.***викладач фізичного виховання***Троц І. В.***бібліотекар*

Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж харчових технологій та підприємництва Дніпровського державного технічного університету» м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна

Ми живемо у час суцільної комп'ютеризації, яка максимально захоплює як дітей, так і молодь. Нікого не треба переконувати в тому, що сучасні діти змінили спосіб життя, зацікавленість, види діяльності. Тепер ігри на подвір'ї стали банальним спілкуванням на злободенні теми, а перевага надається спілкуванню в месенджерах, вправи з м'ячем, на спортивних снарядах замінили смартфони. Виникає риторичне запитання: чи доречно ставити на порядок денний питання розвитку фізичної активності дітей, повернення їх до систематичних тренувань та участі в змаганнях. Досліджувати це питання повинні, перш за все, тренери, інструктори, методисти, вчителі з фізичного виховання та науковці, які фіксують зниження інтересу молоді до свого фізичного навантаження, до занять спортом, захоплення спортивними іграми і, врешті решт, до власного здоров'я, пристосовуючи свій організм до нових сучасних умов навколишнього середовища, проаналізувати рекомендації, застосувати їх у житті молоді.

Аналізуючи питання розвитку дітей шкільного віку та молоді, вивчили, в якому ж стані знаходиться здоров'я населення України. Виявилось, що за визначенням 1991р. Генеральною Асамблеєю ООН українців називають «хворою нацією». Ситуація може змінитися, якщо вітчизняна інтелігенція буде активно вивчати питання взаємодії фізичної культури і спорту із здоров'ям українців, запобігати розвиткові цієї тенденції: більше вдаватися не до медикаментозної терапії, а до

оздоровчих фізкультурно-спортивних та мистецьких заходів. Відомо, що це питання досліджували такі науковці: В.М. Платонов, М.М. Булатова, Т.Ю. Круцевич, Г.В. Безверхня, М.В. Дутчак, О.М. Вацеба, В.О. Кашуба, Ю.О. Тимошенко, В.Й. Григор'єв тощо.

Не можна не підтвердити інформацію, що вчені і в наш непростий час прискіпливо вивчають можливості активності людей, зміцнення здоров'я, збагачення духовного і фізичного стану, хоча в їх висновках спостерігаються крайнощі: одні стверджують про необмежені резерви організму, котрі завдяки фізичним та навчальним тренуванням можна реалізувати (М.М. Амосов, І.І. Брехман), а інші дотримуються думки, що фізичні та інтелектуальні «сховища» тілесного організму людини вже вичерпані. Цю позицію обґрунтував Михайло Ібрагімов у статті «Філософія спорту»: Чи буде плідною філософія на ниві спорту?», вміщеній у часописі «Молода спортивна наука України» у 2011 році [4, с. 15].

Питання гостро стало і перед нами, тому що поняття культура об'єднує в собі і науку, і освіту, і мистецтво, і мораль, і уклад життя. Працюючи з дітьми, з упевненістю можемо констатувати, що самі діти, як правило, не дуже мотивовані фізично чи духовно вдосконалюватися. Щоб сучасні діти займалися спортом, всім, починаючи з батьків і вчителів, тренерів і самих спортсменів, потрібно докласти чимало зусиль: змінювати методику викладання фізкультури у вищих навчальних закладах, популяризувати всі види спорту в засобах масової інформації, зацікавити співвітчизників вчитися новому через активну діяльність та спостереження класичних зразків у мистецтві і прислухатись до свого здоров'я. Як саме це слід робити та які зрушення в цьому напрямку потрібні ми пропонуємо розглянути.

Філософське поняття духовне і фізичне існування людини створює гармонійно цілісну особистість. Духовна деградація може знищити і фізіологічне існування, зазначають науковці (згадаймо В. Франкла). Замало існувати лише фізіологічно, весь час слід збагачувати себе духовно, адже духовне існування людини можливе лише за умови фізіологічного, занедбавши свої фізіологічні потреби, втративши своє здоров'я, людина зникне і як духовна субстанція. Знову ж таки зазначимо, що фізична культура і спорт знаходиться у тісному зв'язку з мистецтвом, зокрема з живописом і скульптурою, бо це життя людини і важко визначити, яка складова цього життя важливіша: духовна чи фізіологічна. Слід наголосити, що людина повинна розвиватися в гармонії із собою та світом, який її оточує. [5.78]

Повернемося до розгляду філософської категорії «культура», яка є універсальною, бо в понятті культури як діяльнісної сфери відносин

людини і світу відображається зміст основного питання філософії, а також через культуру людина має можливість осмислити його та вирішити злободенні питання. Складовою частиною культури є мистецтво, яке існує й розвивається як система взаємопов'язаних чинників, тісно з'єднаних з фізичною культурою та спортом, різноманітність яких обумовлена багатогранністю реальності, що відображається в художній творчості; саме в ній людина осмислює світ та себе в ньому [1, с. 109].

Мистецтво звертається до людини і розвивається для людини, звичайно, воно не могло б пройти повз фізичну культуру і спорт. Саме фізична культура є результатом багатогранної творчої діяльності суспільства, вона успадковує культурні цінності, створені суспільством на попередніх етапах, і розвиває їх залежно від політичних, економічних, матеріальних можливостей певної історичної епохи.

Протягом багатьох століть фізична культура та спортивна діяльність того чи іншого соціуму тісно пов'язані одна з одним. Так чи інакше багато художників у різні історичні періоди у своїй творчості зверталися до теми фізичної культури та краси спорту. П'єр Кубертен, засновник сучасного олімпійського руху, написав «Оду спорту», перший рядок якої звучить так: «О, спорт, ти – Краса!» [2, с. 14].

Дивлячись на скульптурні витвори мистецтва, ми можемо з легкістю впізнати спортсмена за його наготою, адже під час тренувань і змагання спортсмени завжди були привабливими. Їх прекрасні тіла, створені завдяки фізичним вправам, служили моделлю для скульпторів і художників, які черпали натхнення в атлетів і їх русі у час занять спортом. Вважалося, що краса оголеного тіла відображає внутрішню красу і ілюструє гармонію тіла і розуму. Заняття спортом допомагали досягти і розвивати цю гармонію. У роботі з молоддю показуємо презентації із зразками світових та вітчизняних творів мистецтва. Скульптура, кераміка, мозаїка дають змогу нам підкреслити та здивувати студентів майстерним зображенням сцен спортивних змагань під час екскурсій до українських музеїв та меморіальних комплексів.

Проводячи онлайн конференції під час карантину, особливу увагу звертаємо на витoki мистецьких творів Стародавньої Греції, у яких яскраво передано напругу спортивної боротьби. В Елладі атлети шанувалися як боги. На честь їх перемог створювалися чудові мистецькі твори. Скульптурні зображення богів древньої Еллади «списані» з атлетів, і це зрозуміло: митці прагнули відобразити прекрасне людське тіло, гармонійну, пропорційну фігуру, скульптури, художники не бачили кращих моделей в своїх шедеврах, ніж спортсменів. Доречно згадати скульптуру «Дискобол», виконану грецьким скульптором Міроном між 460 та 450 роками до н.е.

Філософія вчить пізнавати світ у всій його багатогранності та цілісності, а також співвідношення людини і світу. Для мистецтва спорт є невичерпним джерелом творчості, оскільки містить у собі і виразну пластику, і найрізноманітніші стани людини – це готовий композиційний матеріал. Безумовно, кожен художник, скульптор, композитор та поет шукає і знаходить у спорті щось своє, те, що хвилює та торкається саме його емоційного світу.

Центральною фігурою митців, які створювали шедеври на спортивну тематику, є краса людини. Особливо яскраво відобразив фізичну красу людини і спорту, як засіб її формування, художник і скульптор А. А. Дейнека (1899-1969). У картині А. А. Дейнеки «Роздолля» (1944) автор вдало поєднує пейзаж і жанр спорту. [3.18].

Безмежні можливості людської волі, краса та витонченість набули світового визнання в творчості скульптора І. М. Чайкова, який народився у Києві (1888-1879). Його роботи «Футболісти», «Крос» пронизують нас красою, витонченістю рухів гравців, які борються за м'яч, енергія спортсменів, які володіють своїм тілом. Фізичну красу людини відтворювали також роботи видатної української художниці Т. Н. Яблонської на полотні «Перед стартом» (1947). Знаменитий український художник Арсен Савадов у своїй картині «Футбол» передав насиченні моменти гри шахтарів «Донбас – шоколад».

Фізична культура, спорт, мистецтво займають важливе місце в системі сучасної культури, вони плідно домінують один над одним, доповнюючи суттю, показуючи всю красу духовної особистості людини та її естетичне виховання: розвиває здатність сприймати, відчувати, правильно розуміти, оцінювати прекрасне у вчинках і особливо в рухах.

Література:

1. Григор'єв В. Й. Соціально-філософська парадигма фізичної культури і спорту України в контексті філософського дискурсу. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2007. № 4. С. 108-111.
2. Платонов В. Н., Гуськов С. И. Олимпийский спорт. В 2томах. Киев: Олимпийская література, 1994. 496+380 с
3. Ернста Й. Уайтінг А., Мастерсона Н. Хрестоматія естетики спорту. *День*. 2001. № 10. С. 12–17.
4. Ібрагімов М. Аскеза в спорті та фізичному вихованні як теософська проблема самозбереження людини. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць*. № 2 (18). 2012. С.4-18.
5. Компанієць Ю. А. До проблем побудови новітньої теорії фізичної культури. *Освіта Донбасу*. 2007. №4 (123). С. 75-81.